

ES COPIA
DIGITALITZADA

FESTES DE SANT JAUME

Santanyí, 1992.

Am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

COBERTA:
Es Moli den Colavet.
Aquarel·la de Matis Mandilego.

Sig. 82.311. Aju. Jcs

CONVIT

Belle de Santanyí

Aju. de Sant

Avui és una bella tarda de sol i de vent, i la
calor, moderada amb un vent de llevant, fa
perdre dels penombres i dels escumosos plerers, les
representacions dels antics en les seves pintures, amb les
carnes blanques per la molta neu Mediterrània, amb els
tallats que són els seus, i amb el d'estructura
a l'altre, i en el seu, i en el seu, i en el seu, i en el seu,
i en el seu, i en el seu, i en el seu, i en el seu, i en el seu,
i en el seu, i en el seu, i en el seu, i en el seu, i en el seu,

FESTES

DE

SANT JAUME

La festa de Sant Jaume és una festa amb gust, de
la qual es commemora la victòria de Sant Jaume sobre els
moros, i la festa de Sant Jaume és una festa amb gust,
i la festa de Sant Jaume és una festa amb gust, i la festa
de Sant Jaume és una festa amb gust, i la festa de Sant
Jaume és una festa amb gust, i la festa de Sant Jaume
és una festa amb gust, i la festa de Sant Jaume és una
festa amb gust, i la festa de Sant Jaume és una festa
amb gust, i la festa de Sant Jaume és una festa amb gust,

Què és que la festa de Sant Jaume és una festa amb gust,
i la festa de Sant Jaume és una festa amb gust, i la festa
de Sant Jaume és una festa amb gust, i la festa de Sant
Jaume és una festa amb gust, i la festa de Sant Jaume
és una festa amb gust, i la festa de Sant Jaume és una
festa amb gust, i la festa de Sant Jaume és una festa
amb gust, i la festa de Sant Jaume és una festa amb gust,

Amplifica l'estructura d'estructura dels mitjans per la
de la festa de Sant Jaume, i la festa de Sant Jaume
és una festa amb gust, i la festa de Sant Jaume és una
festa amb gust, i la festa de Sant Jaume és una festa
amb gust, i la festa de Sant Jaume és una festa amb gust,
i la festa de Sant Jaume és una festa amb gust, i la festa
de Sant Jaume és una festa amb gust, i la festa de Sant
Jaume és una festa amb gust, i la festa de Sant Jaume
és una festa amb gust, i la festa de Sant Jaume és una
festa amb gust, i la festa de Sant Jaume és una festa
amb gust, i la festa de Sant Jaume és una festa amb gust,

La festa de Sant Jaume és una festa amb gust, i la festa
de Sant Jaume és una festa amb gust, i la festa de Sant
Jaume és una festa amb gust, i la festa de Sant Jaume
és una festa amb gust, i la festa de Sant Jaume és una
festa amb gust, i la festa de Sant Jaume és una festa
amb gust, i la festa de Sant Jaume és una festa amb gust,

SANTANYÍ, 1992

Am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

FESTES

DE

SANT JAUME

CONVIT

Batlía de Santanyí.

Juliol de 1992.

Amb els seus bells camps de rostolls groguens per a la collita, contrastant amb els verds dels ametlers, de les figueres, dels garrovers i dels esponerosos pinars, tantes vegades representats pels artistes en les seves pintures; amb les terres cenyides per la nostra mar Mediterrània, amb els temples que amb els seus enlairats campanars sembla com si s'atrevisen a tocar el cel,... SANTANYÍ es prepara per celebrar la seva festa major, la festa grossa en honor de sant Jaume apòstol, amb festívola fragància i repiqueig de campanes.

És la nostra responsabilitat, que assumim amb gust, dur a terme la programació i la realització dels actes que en aquests dies celebrarem. Esperam complaure molt i decebre poc. Confiam que el caràcter obert, festós, hospitalari i generós de tots els santanyiners farà, un any més, que per tots els recones de la nostra contrada es respiri l'aire reviscolador de la festa. Dies de descans i de divertiments per a gaudir-ne els grans i els petits, els joves i els vells. Així ha d'esser tota festa, alegria, fraternitat i pau que enfortesquin, l'esperit, allaugerin les penes i per damunt de tot sien motiu de reconciliació, en primer lloc amb nosaltres mateixos i després amb els qui ens envolten.

Desitjam que la festa sigui per a tothom, i per això hi sou tots convidats; tant els santanyiners com aquells de fora que volen compartir amb nosaltres la festa. Benvinguts siau tots.

Aprofitem l'avinentesa d'aquests dies entranyables per tenir un record per a aquells familiars, amics o coneguts que per una raó o l'altra no poden acompanyar-nos. I també, aixequem a Déu la nostra pregària en memòria d'aquells que ja ens han deixat per a sempre.

A tots felicitacions, bones festes i molts d'anys, de tot cor.

Cosme Adrover i Obrador

LA SALA NOVA I EL SEU TEMPS

(1897 - 1902)

Per Miquel Barceló i Vidal

«...Luego después el Concejal Sr. Caidentey expuso el deplorable estado en que se halla el tambor que se utiliza por el oficial Sache al verificar pregones públicos en términos de que ya es inservible y teniendo en consideración la proposición de referencia, se acordó por unanimidad facultar al Sr. Alcalde para que a la mayor brevedad adquiriera uno que reúna las condiciones que a su buen entender sean necesarias para el servicio a que debe ser destinado».¹

Però no sols era el tambor del saig que estava en situació deplorable.

El nostre municipi, a les darreries del segle XIX, era de fet, el terme més pobre de Mallorca, segons es desprèn de la reiterada insistència dels regidors, suplicant al Governador de la província que minvàs els impostos que els santanyiners no podien pagar.²

No oblidem que la pressió fiscal i la misèria, foren els movils que empenyeren als nostres ascendents, que l'octubre de 1868 cremaren els papers de la Cúria i la Sala, amb l'esperança de borrar els seus noms de les llistes dels contribuents.

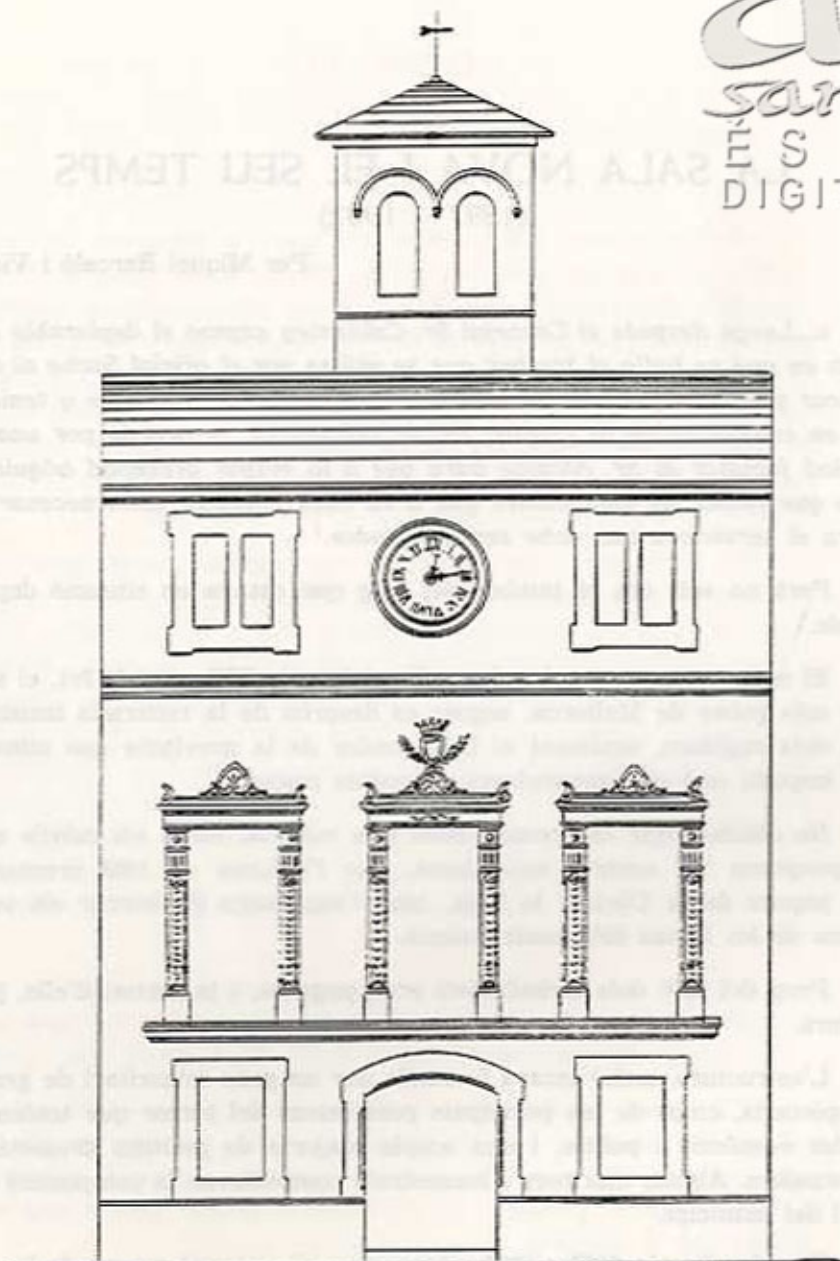
Prop del 90% dels treballadors eren pagesos, i la meitat d'ells, jornalers.

L'estructura social estava formada per un grup minoritari de grans propietaris, amos de les principals possessions del terme que tenien el poder econòmic i polític, i una ampla majoria de petítos propietaris i jornalers. Alguns mariners i menestrals completaven la composició social del municipi.

Dins la dècada 1887 - 1897, s'experimentà un creixament de la població. Dels 5.892 habitants es passà als 6.627³.

Aquests excedents juntament amb les penúries de la crisi econòmi-

Altado.

ca d'aquells dies, feren emigrar molts compatricis cap a llunyanes terres de l'hemisferi sud, cercant per ells i llurs famílies, el pa de cada dia que no trobaven en el seu poble.

Al mig d'aquestes circumstàncies, es realitzaren importants obres municipals, com són la capella del cementeri i la sala nova.

La capella del cementeri, la construcció de la qual havia iniciat el batle D. Francesc Asprer i Pastors de Son Danús a l'any 1890, fou benedida el dia de Tots Sants del 1894. En foren padrins D. Joan Verger i Vidal i la Sra. Margalida Clar i Caldentey.

L'altra obra de consideració fou la sala nova.

Jaume Juan Adrover, en el viatge que feu a Santanyí el 1857, descriu així la sala vella: «La Casa de la Villa parece un mal almacén de un negociante que ha quebrado. En una de sus paredes se ve una cosa que dicen ser un retrato de S.M. la reina Isabel II de cuando era menor de edad; está pintado al fresco y tan mal pintado que parece una niña campesina tostada por el sol y de raza africana.»⁴

Els esdeveniments del 1868 deterioraren, encara més, l'edifici municipal. S'hagueren de construir de bell nou les portes de l'entrada principal i de la Cúria així com les de les finestres. En quan al mobiliari, s'hagué de fer una taula nova i dos bancs. També una pared d'una de les dependències⁵.

Pel maig del 1881, el batle ja feia avinent al consistori «...el mal estado en que se hallaba la Escuela Pública y Casa Consistorial, como también el estado ruinoso del edificio de la Noria y la casa del oficial Sache...»⁶

L'estat ruïnós dels edificis públics reflexava la situació social, política i econòmica d'aquells dies.

La inestabilitat política dins l'Estat Espanyol, havia propiciat el pronunciament de Sagunt, per part de l'estament militar, iniciant així l'època de la Restauració borbònica, amb el reconeixement d'Alfons XII, fill de Isabel II. El final del segle XIX es caracteritzà per l'aparició del caciquisme polític que dominava, sobretot per les zones agràries de Mallorca, comandant la vida municipal i recolzat per la Diputació Provincial i Governador Civil. El cacic solia ser un dels principals terratinents de la localitat. El seu poder es basava, o bé en la compra del vot o en la petició d'aquest acompanyada d'amenaques, com per exemple el pujar

la quota del consum si no votava el qui havia de votar, mentre la quota del cacic anava minvant.

Dins aquest entorn polític, on primaren interessos particulars, no és d'estranyar la depauperació de la Casa Consistorial.

Successius i freqüents adobs no foren suficients per a sostenir el vell edifici que datava del 1705. Hi havia un perill real, no sols d'esfondrament, sino de pèssimes condicions sanitàries.

El regidor D. Andreu Danús i Bonet fou qui primer llançà la idea de la construcció d'un nou edifici consistorial: «...siendo intolerable permitir que el Juzgado Municipal y Secretaría del Ayuntamiento permanezcan construidas en el mismo lugar por la proximidad que tienen con el retrete, en cuyas oficinas por esta circunstancia se hace imposible la permanencia en ellas y máxime en las estaciones primaverales y calurosas».7 Era l'any 1883.

Quan a 1890 fou elegit batle D. Francesc Asprer, tots els interessos municipals es concentraren en l'edificació de la capella del cementeri, abans citada. També fou el Sr. Asprer qui proposà la creació d'un asil o Casa de beneficència per a persones necessitades que ocuparia la casa n.º 1 del carrer de la Guàrdia Civil, propietat de l'Ajuntament i que aleshores era l'Escola de Nines8.

Aquest projecte no prosperà.

El dia 18 de gener del 1892 moria D. Bernat Escales i Vidal, el metge vell «de Can Parra». El Consistori presidit per D. Jaume Antoni Clar i Vicens, el proclamà fill il·lustre i acordà adquirir el seu retrat que pintà el gran mestre D. Antoni Ribes, i per l'octubre del 1892 fou col·locat en el Saló de Sessions9. Ben poca planta devia fer aquella obra mestra dins el ruïnós saló.

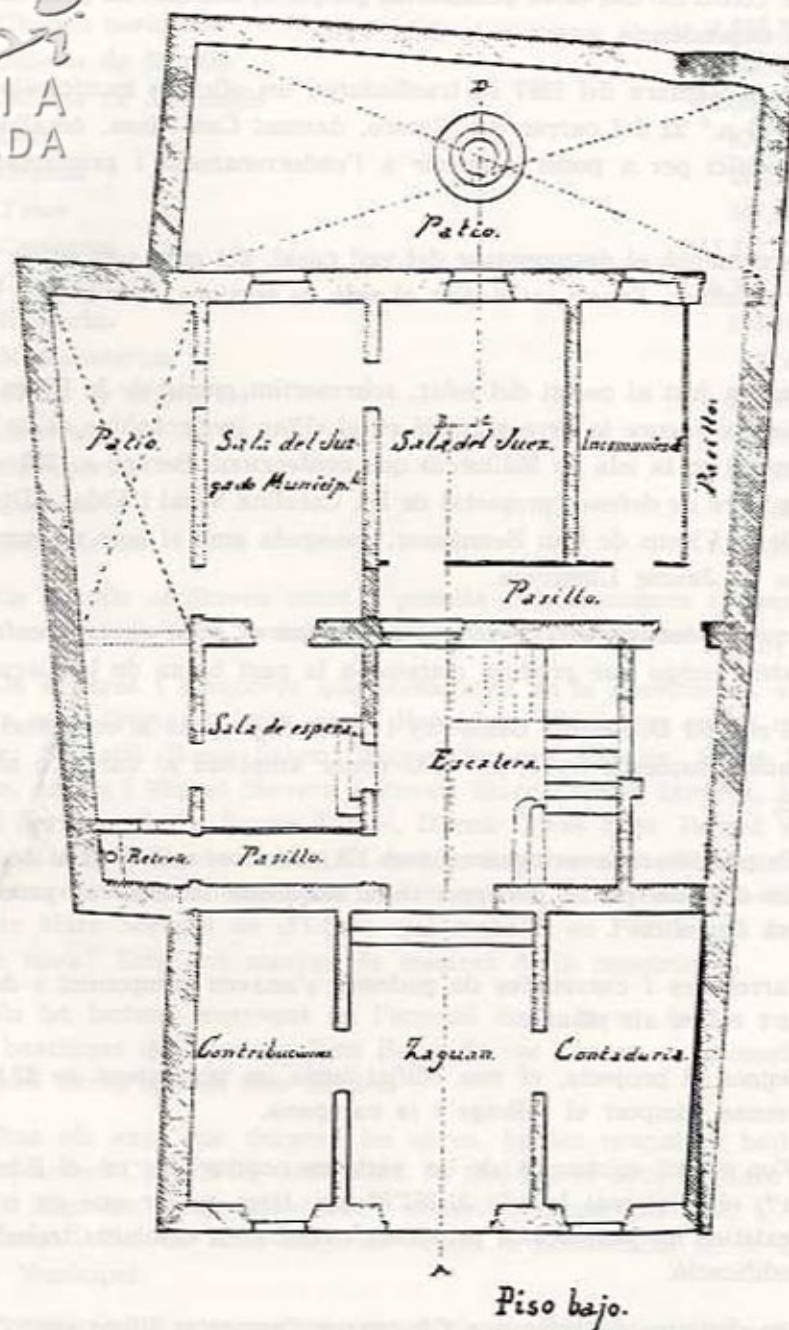
Era pel mes de març del 1896 quan el regidor D. Miquel Oliver i Vidal de «Can Cordella», insistia novament que era imprescindible la construcció d'un nou casal consistorial.

Aquesta vegada es prengué l'acord definitiu per a construir la Sala Nova10. Era el batle D. Jaume Antoni Clar i Vila des «Rafal».

Pel gener del 1897, el projecte i plànols del nou edifici, signats per l'arquitecte provincial D. Joan Guasp i Vicens, eren aprovats.

Es posà fil a l'agulla per a començar les obres. Primerament s'ha-

am
santanyi
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

gué de construir una nova peixeteria, perquè el mercat del peix es feia a una dependència anexas a la Sala Vella¹¹.

Pel setembre del 1897 es traslladaren les oficines municipals i el jutjat, al n.º 22 del carrer des Centro, damunt Can Pinos, desallotjant així l'edifici per a poder procedir a l'enderrocament i principiar les obres¹².

Es començà el desmuntatge del vell casal, del qual sols en ha arribat a nosaltres, l'escut, avui dins el saló de sessions, com a únic testimoni.

Existia just al costat del solar, sobresortint enmig de la Plaça Major, —es pot veure la seva situació en el «Plan ignográfico de la Villa de Santañi en la isla de Mallorca» que confeccionà Berard a 1789— una antiga torre de defensa propietat de D^a. Catalina Vidal i Vidal i D. Bernat Clar i Vicens de Can Bennàssar, coneguda amb el nom de torre de «l'amo en Jaume Llaneres».

Aquesta secular edificació era causa que el solar restara enfonyat al mateix temps que produïa estretor a la part baixa de la plaça.

El regidor D. Andreu Caldentey i Cànaves proposà al consistori l'expropiació d'aquesta torre, per així donar amplitud al carrer i al nou edifici.

Els propietaris convingueren amb l'Ajuntament que el preu de l'edifici fos de 1.500 pts., i així una volta adquirida la torre es procedí a la seva demolició¹³.

Carretades i carretades de pedreny s'anaven component i donant forma i relleu als plànols.

Segons el projecte, el nou edifici tenia un pressupost de 22.686'17 pts., sense comptar el rellotge i la campana.

D'un estudi minuciós de les partides contingudes en el llibre de l'obra¹⁴, el total real fou de 21.952'08 pts. Hem de dir que en aquells dies existien les prestacions personals i també els caminers treballaren en l'edificació.

Les distintes partides que figuren en l'esmentat llibre són:

Am
Santanyà
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

«Objetos adquiridos para dar principio a la obra» i

«Objetos varios»	1.046,10 Pts.
«Sillería de Marés»	924,35 Pts.
«Sillería de Santanyà»	2.362,60 Pts.
«Cal»	424,75 Pts.
«Greda»	227,25 Pts.
«Yeso»	567,96 Pts.
«Cemento»	1.117,51 Pts.
«Carpintería»	5.382,23 Pts.
«Herrería»	548,10 Pts.
«Mampostería»	32,50 Pts.
«Obras de alfarería»	551,09 Pts.
«Acarreo»	119,40 Pts.
«Cerrajería»	1.298,70 Pts.
«Escultura»	428,65 Pts.
«Albañilería»	6.251,89 Pts.

Els jornals oscil·laven entre 1 pesseta pels manobres i 3 pessetes pel mestre major. Un jornal de carreter era de 5 pessetes.

Els mestres i manobres que treballaren en la construcció, segons consta en el llibre de l'obra, eren: Pere Joan Vidal, que era el mestre major; Sebastià Bonet Salom, Miquel Servera Escales, Benet Bonet Salom, Antoni i Miquel Servera Adrover, Marc Escales Servera, Jaume Vidal Servera, Josep Sastre Tomàs, Damià Coves Rigo, Bernat Vicens Coves i Miquel Tomàs Salvà. És curiós observar com el llinatge Servera es repeteix en freqüència. Es deu tractar de descendents d'aquell Mestre Marc Servera de «l'Obra» que treballà en l'edificació de l'església nova? Tota una nissaga de mestres de la construcció.

Un fet luctuós ocorregut en l'erecció de la torre, fou la caiguda d'un bastiment del caminer Joan Bonet de «sa Tanca», a conseqüència del qual moria alguns dies després¹⁵.

Dins els anys que duraren les obres, havien ocupat la batlia D. Jaume Antoni Clar i Vila (1895-1899). Al 1900 era el batle D. Joan Manresa i Rigo «es metge Manresa» i el 1er. de gener del 1902, D. Joan Muntaner i Clar de «Cas Majoral» ocupà la presidència de la Corporació Municipal.

Precisament fou en aquest any, el dia de Sant Jaume, que el rec-

tor D. Rafel Sitjar en acabar l'ofici solemne, passà processionalment a beneir les noves instal·lacions, encara inacabades.

La primera sessió plenària a la nova casa consistorial fou el 3 d'agost¹⁶.

Hem dit que en inaugurar la Sala Nova, les obres no estaven completament finalitzades. Mancava tota la pedra viva dels baixos de l'edifici. Restà tot enllestit el 1904, com ho recorda aquesta data a un dels escalons del vestíbul.

Capítol apart mereix la construcció del rellotge i campana, que completen el nou casal consistorial.

Era la segona batlia de D. Joan Verger i Tomàs. El 27 de novembre del 1904 es signà el contracte entre l'Ajuntament i el rellotger D. Miquel Girbent per a la fabricació i muntatge del rellotge de torre.

Dit contracte consta de dotze punts i en ell s'estipula, entre d'altres conceptes, que el preu seria de 3.200 pts. pagadores en dos terminis: el primer als quinze dies de funcionament i el segon als trenta dies. La garantia de les peces, etc. era per dos anys. L'entrega de l'aparell i sos arreus quedà fixada per la primera quinzena d'abril del 1905.

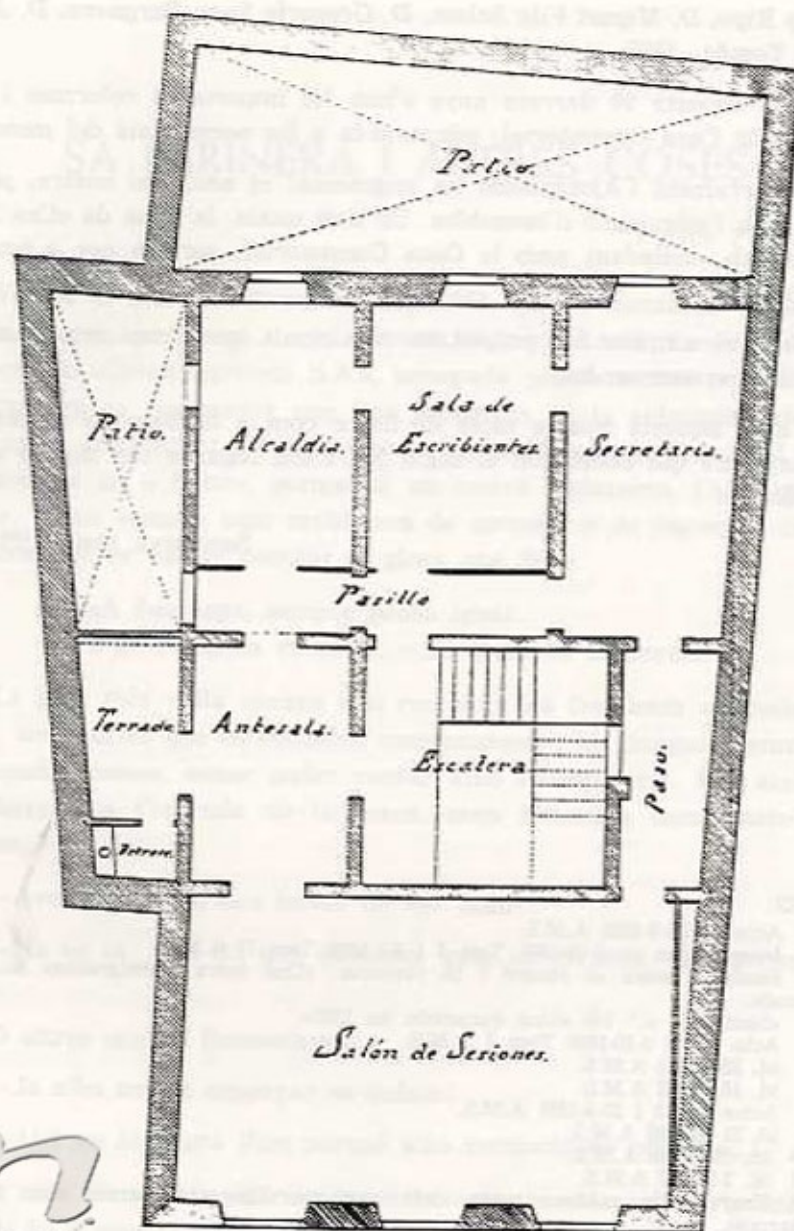
El 4 de desembre del 1904 s'acordà la compra de la campana per a tocar les hores des de la torre. El seu pes és de 632 quilos i el preu era de 2.149'77 pts. S'adquirí a la «Fundición Mallorquina».

Per fer front al pagament del rellotge i campana, s'aprovaren impostos extraordinaris dins tot el terme municipal.

No s'esgotà el termini donat al rellotger i el 24 de març del 1905, per primera vegada els santanyiners sentiren tocar hores des de la Sala.

El gasto total de la fabricació, transport i muntatge del rellotge i campana, fou de 6.099'98 pts.¹⁸

La campana de la torre porta la següent inscripció: «Ayuntamiento Const. de Santanyí: Alcalde Presidente: D. Juan Verger Tomás. Teniente Primero: D. Bernardo Escalas Vidal. Teniente Segundo: D. Juan Oliver Vidal. Síndico: D. Jaime Antonio Clar Vila. Síndico Suplente: D. Antonio Adrover Pons. Concejales: D. Juan Manresa Rigó, D. Juan Muntaner Clar, D. Miguel Clar Vila, D. Guillermo Clar Vila, D. Cosme Cal-

Piso principal.

Am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

dentey Rigo, D. Miguel Vila Salom, D. Gregorio Suau Burguera, D. Juan Vidal Tomás. 1905».

Dins aquests 90 darrers anys s'han fet importants reformes i millores a la Casa Consistorial, adaptant-la a les necessitats del moment.

Darrerament l'Ajuntament ha augmentat el seu, i el nostre, patrimoni amb l'adquisició d'immobles. Un dels quals, la casa de «Cas Metge Miquel», colindant amb la Casa Consistorial, servirà per a futures ampliacions.

Està bé ampliar les propietats municipals, però més important és encara el conservar-les.

Vagin aquests quatre mots de lletra com a homenatge a tots els santanyinens qui encelaren el segle XX i ens legaren tan dignes edificis públics.

Santanyí, maig 1992

Am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

NOTES:

- ¹ Acta de 24-3-1896 A.M.S.
- ² Veure actes de 8-10-1874 Tom I i 3-1-1880 Tom II A.M.E.
- ³ Santanyí entre el record i la vivència. «Una terra d'emigrants» A. Vidal Ferrando.
- ⁴ «Santanyí» n.º 145 «Una excursión en 1857».
- ⁵ Acta n.º 2 8-10-1886 Tom I A.M.S.
- ⁶ Id. 22-5-1881 A.M.S.
- ⁷ Id. 10-6-1883 A.M.S.
- ⁸ Actes de 18 i 25-9-1891 A.M.S.
- ⁹ Id. 21-10-1892 A.M.S.
- ¹⁰ Id. 15-3-1896 A.M.S.
- ¹¹ Id. 7-2-1897 A.M.S.
- ¹² Veure «Els nostres noms dels carrers» Epígraf: Carrer des Centro. M. Barceló.
- ¹³ Acta de 24-4-1896 A.M.S.
- ¹⁴ «Obras de la nueva Casa Consistorial» Llibre 862/2 A.M.S.
- ¹⁵ Acta de 3-9-1899 A.M.S.
- ¹⁶ Id. 3-8-1902 A.M.S.
- ¹⁷ Id. 9-4-1905 A.M.S.
- ¹⁸ «Obras...» Año de 1906. A.M.S.

SA FARINERA I ALTRES COSES

Perico Pomar

Va ser el mes de febrer de l'any 1958, quan a Santanyí va quedar resolt el greu problema de la corrent elèctrica, tants d'anys molt deficient. La «Unión Agrícola S.A.», coneguda popularment per «Sa Farinera» era la companyia que fins aleshores havia subministrada l'electricitat, mitjançant els seus motors «gros» o «petit». Era igual si en funcionava un o l'altre, perquè si un anava malament, l'altre anava pitjor. Quasi sempre amb problemes de corretja o de cigonyal; de tal manera que es va fer popular la glosa que deia:

«A Santanyí, sempre passa igual;
o se romp sa corretja, o se cruia es cigonyal».

La gent més vella encara deu recordar les freqüents apagades de llum, les averies que es succeïen constantment i les llargues setmanes, a vegades mesos, sense poder contar amb l'electricitat. Per això els horabaixes, a l'entrada de la fosca, eren habituals comentaris com aquest:

—Avui que no hi deu haver de ver llum?

—No ho sé. Han dit que es motor gros no arranca. Ara proven es petit...

O altres que es lamentaven:

—Ja s'ha tornat espenyar sa culata!

—Anit no hi haurà llum perquè s'ha rompuda sa corretja...

A més d'aquests reiterats inconvenients, el subministre normal, si se l'hi ha d'anomenar de qualque manera, tenia unes limitacions. S'encenia quan començava a fer fosca i s'apagava, després de tres senyes, tres breus apagades d'uns segons, quan arribava la mitjanit. Durant les altres hores del dia no es podia disposar per res de l'electricitat.

El problema feia imprescindible que cada casa estàs aprovisionada de quinquers, espelmes, llums de carbur, «petromax», etc... I com és de suposar, aleshores hi havia pocs aparells elèctrics com rentadores, estufes, T.V., planxes, forns o altres, sense els quals, avui en dia, pareix que no podríem passar de cap manera.

En definitiva, és aquesta una plana més de la nostra petita història, que va passar a ésser-ho precisament el dia 3 de febrer de 1958. Al ben recordat i estimat periòdic «Santanyí» va sortir la notícia amb aquest titular: *«El problema eléctrico, resuelto»*, i la següent resenya que resumim: *«Desde tiempo inmemorial, Santanyí vivía sin poder gozar de un fluido eléctrico normal. Es más: en muchísimas ocasiones se veía totalmente privado del suministro de energía... Ahora, afortunadamente, el problema ha quedado resuelto. Desde el lunes, 3 del corriente disfrutamos de un servicio estupendo. Y permanente. Procede de la central del Puerto de Alcudia.»*

Per celebrar la inauguració de tan noble millora, a l'horabaixa de l'esmentat dia 3 de febrer, quasi tot el poble es va congrega a davant la Casa Consistorial. Va sortir la Banda de Música que va recórrer els principals carrers de la vila, amollaren coets... Presidien l'acte: el Batle, Gabriel Adrover, el Jutge de Pau, Joan Lladó, el Comandant del Lloc de la Guàrdia Civil, Josep Valls i altres autoritats.

A les set en punt, va esclatar a l'aire el darrer coet i unànimament la nova corrent va començar a ésser subministrada a Santanyí. El goig es reflectia en els semblants dels santanyiners.

Després a l'església parroquial es va cantar solemnement la «Salve» amb l'acompanyament de l'orgue. Va presidir la cerimònia mossèn Andreu Rado i la gentada que hi havia no va caber a dins el temple.

Una vegada acabada la celebració religiosa, a la Sala de Sessions de l'Ajuntament es va servir un esplèndid refrigeri.

Va passar pel mes de febrer de l'any 1958 y precisament per aquelles saons, ja que parlem de records, es produïren les següents notícies:

A escala mundial, al Cab Cañaveral (Florida), el primer satèl·lit artificial nord-americà, «Explorador», estava donant voltes a la Terra. L'havia col·locat en òrbita el coet «Júpiter C».

A nivell nacional: els premis March es varen concedir al professor Palacios, físic, a l'escultor Clarà i a l'escriptor «Azorín». I, la «Vuelta Ciclista a Andalucía» la va guanyar el mallorquí Company seguit del també mallorquí, Mas.

Pel que fa a la nostra illa, aquell any va morir a l'edat de 88 anys, a Lluçmajor, l'eminent poetesa Maria Antònia Salvà, el dia de Sant Francesc de Sales.

I finalment a Santanyí a més de l'esdeviment de l'electricitat es complia el cinquè any de la presa de possessió de l'alcaldia de Gabriel Adrover Verger. A la parròquia, per primera vegada es celebrava la missa vespertina. Y, el metge, Bernat Escalas Vidal era nomenat titular del segon districte.

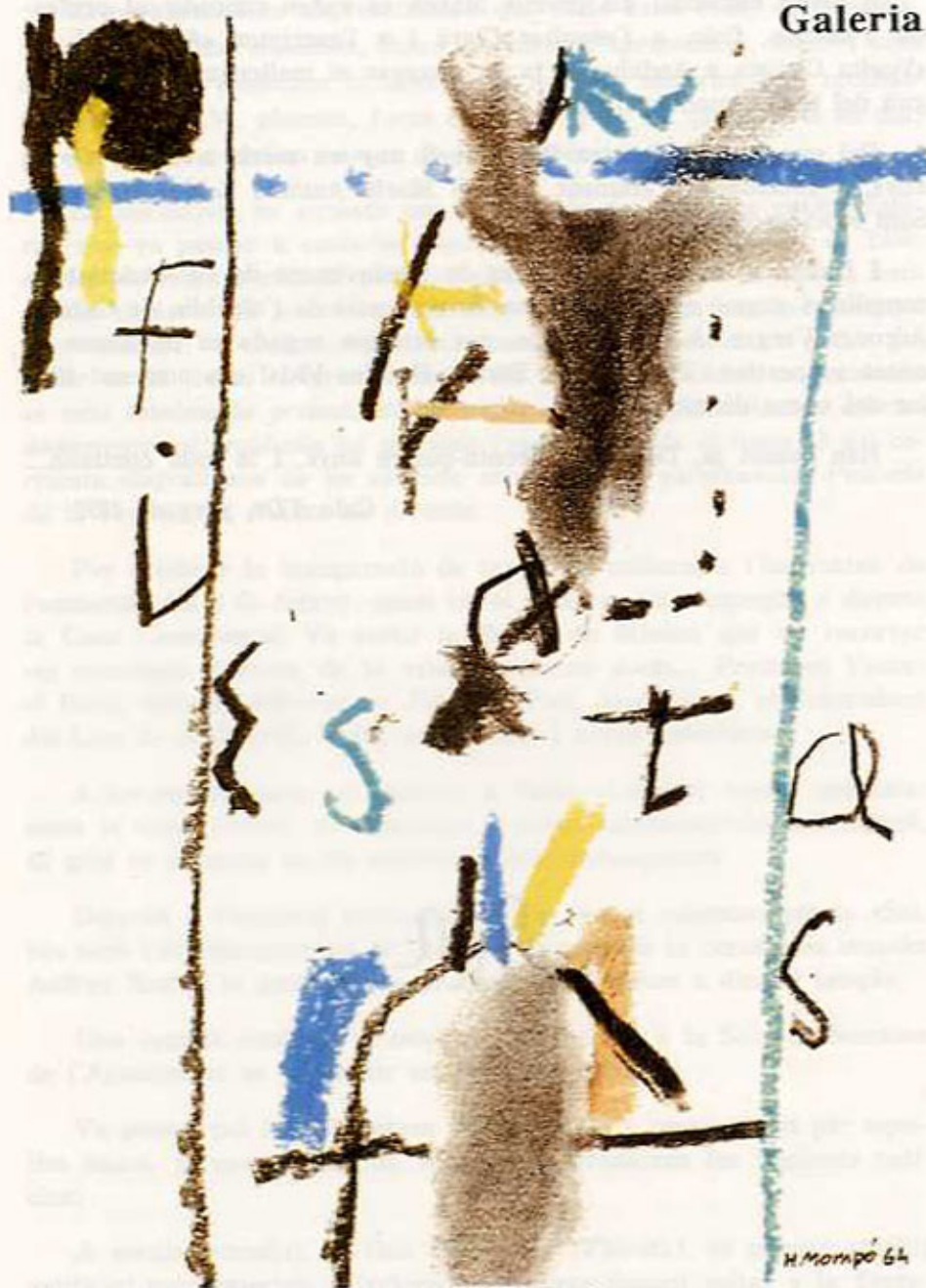
Han passat ja, Déu meu! trenta-quatre anys. I la vida continua...

Cala d'Or, juny de 1992

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Galeria

"Fiesta". Col·lecció particular. Manuel Hernández Mompó. (*)
València, 1927 - Madrid, 1992

.....

Per a mi hi ha un altre Mompó, un primarenc Mompó, que passà l'estiu i pintà a Can Pep Calent, de Cala Figuera, de Santanyi, el 1959. I es fa silenci, en les publicacions, d'aquest sojorn, com el de 1963 i 1964, a Cala Figuera, a Mallorca, i s'amaga, o s'ignora, l'obra, que roman del llunyà 1959.

.....

Amb freqüència jo visitava Manolo Mompó a la seva casa d'estiu convertida en estudi, acarada a la mar-verda-verdíssima de Cala Figuera i conserv la memòria dels colors suaus, dolços, transparents del paisatge de la cova enfront a Ca s'Armadora, la mar particular de Cala Figuera, entre la gàbia dels pins, interpretació aïllada, anunci de llum i diafanitat i blanc, que per gest de consciència el pintor metamorfosejà en el devessall d'un firaire...

.....

De «L'altre M. H. Mompó». Miquel Pons. *Es Replà*. (Felanitx, 1992).

am
santanyi
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

(*) Manolo H. Mompó fou un amic de Santanyi. Passà temporades a Cala Figuera i a Ca's Xamerri (sa Talaia). Morí a Madrid el 24 de gener de 1992.

SALUT I FESTES

Don Pep, un senyor d'edat que va deixar Santanyí fa molts anys quan encara era un nin, no ha perdut mai el contacte amb el poble perquè sempre s'ha sentit satisfet ferm de la seva condició de santanyiner i dels lligams familiars que l'uneixen a la vila, a la que visita adesiara i sempre per les festes. Alegrant-se dels èxits literaris, artístics i esportius dels santanyiners. Trobant les composicions de Bach —el seu predilecte— més encisadores, encara, filtrades pels tubs del Bosch de l'Església.

Assimilant, en una barreja de resignació i optimisme, les evolucions, ineludibles i lògiques, que ha experimentat Santanyí, on els seus pares hi varen tenir concos i ell hi ha tingut tios; on abans hi sentia aquella mena de repicada dels martells i malls picant damunt les encruïes, sentint-hi ara el renou enutjós dels martells neumàtics dels compressors; on de nin va restar embabaiat en veure per primera vegada la Festa del Llum Nou i actualment molts d'aïllots del poble ni n'han sentit parlar mai —ells no en tenen cap culpa—; on s'Abaurador coexisteix calmos amb la benzinera.

Constatant joïós com es manté, tan inalterable com la Porta Murada, la vitalitat i galania del jovent santanyiner que sap compaginar una feneria innata amb un desig ben encomiable de gaudir de l'esplai, com és palesa amb l'expressió vital del ball, essència de les festes, al que darrerament s'hi han incorporat amb entusiasme els no tan joves.

Don Pep sempre havia manejat un optimisme que li permetia reaccionar espontàniament trobant el caire favorable de les coses, fins i tot dels entrebancs, un home que del grip tot just en veia un parell de dies de repòs; que si feia avions de paper pels seus nés, els que volaven millor eren els realitzats amb impresos de notificacions de multes i darrers avisos de pagaments. Sent ell qui redactava les notes triomfals de les derrotes electorals del seu partit polític. Malgrat tot, ara no fa gaire, quan el seu negociet va començar a passar serioses dificultats, empès per la competència dels grans magatzems, posant en perill

la seva estabilitat econòmica, i de passada la mental, aquest bon santanyiner va perdre el delit i la xerrera en una espècie de depressió que si no hagués estat per dona Maria, la seva esposa, enguany no hauria anat a festa.

Però hi anirà, perquè, per indicació del psiquiatre, poc abans de sortir aquest programa, la seva dona el s'endugué a passar uns dies a Cala Santanyí, on de tot d'una ni volia sortir de l'apartament però poc després el verd de la mar que veia per la finestra com a fons del pinar esponerós que envoltava la casa, va propiciar la recuperació esperada, estimulada a més per unes pometes, amb virtuts afrodisíacues, que li dugueren d'una pomera ceruleïna —única a Mallorca— que hi ha a sa Taulera.

Accentuant la milloria les passejadetes que va començar a fer fins a s'Arc des Pontàs i Cala Llombards, arribant després a sa Torre Nova i es Caló de ses Agulles on la visió i la memòria li mesclaren panorama i embarcacions amb xalets d'ara i amagatalls d'abans.

Finalment va arribar el dia que el matrimoni va baixar a la platja per a prendre un bany i assolellar-se un poc. Allà es va fer evident que, malgrat la seva discreció, don Pep es veia amb feines per a dissimular l'alçurament que li produïa la contemplació de l'espectacle humà que complementava el paisatgista.

En retornar a l'apartament dona Maria va voler comprovar si el seu home estava curat del tot i tornava esser el mateix d'abans. Per això, la reguitzera, va deixar la porta del bany oberta i, en estar despullada i dutxada, en lloc de vestir-se tot d'una va començar a rebajar el banyador amb aigua clara, pendent de l'actitud del seu marit. Aleshores don Pep, en una reacció fulminant, va avançar resolt cap a sa dona tot dient-li amorosament:

—Jas reina. Ja que hi ets, ¿vols passar es meu també?

Bonet de ses Pipes.

Am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

FESTES DE SANT JAUME - Santanyí 1992

Programació dels actes a celebrar els dies 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25 i 26 de juliol, sota el patrocini de l'Ajuntament

DIJOUS

DIA 16.—A les 22.00.—**PREGÓ DE LA FESTA DE SANT JAUME-1992** a càrrec d'Antònia Vicens Picornell, escriptora.

A continuació concert inaugural del IV Curs Internacional de Música «Vila de Santanyí», per la **Capella Mallorquina de l'Obra Social «Sa Nostra»**, dirigida per mossèn Bernat Julià Rosselló. Església Parroquial.

DISSABTE

DIA 18.—A les 19.00.—Inauguració de l'exposició. **ESCULTURES** d'Anne Berthelot i **PINTURES** de Daniel Codorniu. Galeria Barceló. Carrer de Can Llaneres n.º 28.

A les 19.30.—Inauguració de l'exposició/homenatge a **Sebastià Busquets Servera, BUSSER**. Casa Municipal de Cultura i sala d'exposicions de «La Caixa».

DIUMENGE

DIA 19.—A les 22.00.—Festa «camp» a la Plaça Major. Intervendran: l'orquestra **Canyamel i Bonet de San Pedro**.

DILLUNS

DIA 20.—A les 20.00.—Torneig de futbol organitzat per l'equip «Santanyí Futbol-sala». Primera eliminatòria.

A les 21.00.—Segona eliminatòria.

DIMECRES

DIA 22.—A les 19.00.—Concurs de pintura per a nins i nines a la Plaça Major. Amb la col·laboració de l'associació de **Mestreses de Casa**.

A les 20.00.—Torneig de futbol. Partit per el tercer i quart lloc.

A les 21.00.—Torneig de futbol. Final.

DIJOUS

DIA 23.—A les 18.30.—Exhibició de doma de cavalls. Camp d'esports.

DIVENDRES

DIA 24.—A les 8.00.—Primer campionat de columbicultura «Sant Jaume-92». Amollada de coloms missatgers des de Alcúdia. Organitza la «**Sociedad Colombófila Mensajera de Santanyí**».

A les 17.30.—Passacarrers de dimonis i caparrots acompanyats pels xeremiers.

A les 18.30.—Corregudes de cintes i altres jocs. Plaça Major.

A les 22.00.—Acte de cloenda del IV Curs de Música «Vila de Santanyí» a càrrec de la Banda de Música i els alumnes que participen en el curs. Port de Cala Llonga.

A les 22.30.—Verbena. Actuaran: **Els Pets, Murder in the Barn i Juanito Percha i Los Colgaos**.

DISSABTE

FESTIVITAT DE SANT JAUME APOSTOL

DIA 25.—A les 10.30.—Passacarrers per la colla de xeremiers.

A les 11.00.—Ofici solemne amb sermó a càrrec de mossèn **Pere Xemenia Fiol**, historiador i vicari de Felanitx. Cantarà la **Coral Sant Andreu**. Les autoritats hi assistiran en corporació.

A les 12.00.—Presentació dels llibres: «Si vens abans de l'alba», guanyador del VII certamen de poesia «Bernat Vidal i Tomàs», de **Marià Lleixà**. I de «La Torre de Cala Santanyí» de **Josep Segura Salado**. Edició finançada pel C.I.M., Comissió de Cultura i Educació i l'Ajuntament de Santanyí. A La Sala.

A continuació refresc per a tothom.

A les 17.30.—Partit de futbol infantil **SANTANYÍ - CAMPOS**.

A les 19.00.—Partit de futbol. Homenatge als afeccionats. Ex-jugadors del **SANTANYÍ - ex-jugadors del SES SALINES**.

A les 22.30.—Verbena amb **Ossifar, Cristal, Geminis i Tomeu Penya**.

DIUMENGE

DIA 26.—A les 17.00.—Festival aquàtic a les Piscines Municipals.

A les 17.00.—Tirada a coloms organitzada per la Societat Local de Caçadors. Son Morlà.

A les 19.00.—Homenatge als majors de 90 anys de tot el Municipi. Organitzat per l'Associació de la Tercera Edat. Actuarà «**Ordi Broix**». Porxades de la residència.

A les 22.00.—Representació de l'obra de teatre «Qui no la fa de jove la fa de vell», de **Catalina Rigo Estelrich**, a càrrec del grup «**Es Pou del Rei**» de s'Alqueria Blanca. Camp Municipal d'esports. Fi de festa amb amollada de focs d'artifici.

NOTA: L'entrada a les verbenes serà de franc per a tots els residents o naturals del municipi de Santanyí. A l'hora d'entrar hauran de mostrar el D.N.I.

CAMÍ DE SANT JAUME

Homenatge a Antonio Machado

En el camp de les estrelles
crema la nit.
El bordó i la carabassa:
pelegrí.

Roses de pecat s'obrien:
joglar, plaça, monestir.
Els estels volen per l'aire,
caminant es fa camí.

En el camp de les estrelles
floreix la nit.
Somiquen a la vorera
els bandolers adormits.

Josep M.ª Llopart.

De Spiritual. (Barcelona, Columna, 1992)

MÚSICA I MÚSICS DE SANTANYÍ

A quasi tothom agrada un tipus o altra de música. Hi ha sons apropiats per a totes les edats i per qualsevol esdeveniment que poden satisfer els gusts musicals més variats. El renouet d'un sonall o el tinc-tinc d'uns ferreguins ja fan desxondir els menudons, abans de que entenguin cap paraula. La joventut té preferència per una casta de música d'acord amb la pròpia vitalitat, ritmes vibrants, melodies cridaneres i cançons desimboltes. Hi ha música per somniar i també per fer fugir la son, música per a la intimitat i per animar qualsevol tipus de celebració.

La ràdio, les cassettes, la televisió i els discs fan possible que, si volem, a tota hora puguem tenir música i les festes i celebracions més diverses solen tenir la música com a protagonista destacada.

Per donar vida a la música són necessaris uns intèrprets. Fins a l'aparició dels enregistraments només es podia sentir la música si algú cantava o feia sonar els instruments, i amb els discs, o similars, també es fa precisa la participació humana a l'hora de fer l'enregistrament. Són indispensables els músics.

A Santanyí són molts els que s'han dedicat a la música en les diverses especialitats musicals. Aquí parlarem d'alguns d'aquells que o bé formant part d'un grup o bé individualment s'han dedicats a fer música de ball o de saló.

SANTANYÍ JAZZ

L'orquestra «Santanyí Jazz» ha estat, sens dubte, l'agrupació musical santanyinera que, en la seva especialitat, més anomenada ha aconseguit.

La seva institució va esser cap a l'any 1930, més o manco, amb joves de Santanyí, molts dels quals eren membres de la banda de música, amb la qual havien après les primeres lliçons musicals.

L'orquestra "Santanyí-Jazz"

La formaven: Bartomeu Adrover (des Forn), trombó de vares.

Pere Escalas (Vetla), piano.

Jaume Pons (Trapasser), clarinet.

Agustí Pons (Trapasser), bateria.

Perico Pomar Aguiló (de Can Perico), violí.

Andreu Bennàssar (Orell), trompeta.

Antoni Covas (Talaia), saxofó.

Joan Piña Aguiló era el representant i concertava les actuacions i tenia cura de tota l'organització del grup. A Can Piña varen posar tel·lèfon aposta per atendre les necessitats de l'orquestra.

El lloc d'assaig era a Can Perico, a la Plaça Major.

Actuaven sempre, per sant Jaume, a les *berbenes* de la festa, primerament a la Plaça i després al recinte habilitat a propòsit vora la antiga Plaça de la Creu, del tren. Molts de diumenges, a l'horabaixa, tocaven al «Centro Artístico», de Can Barrió a on la Societat del Centre organitzava concursos de ball. En aquest local s'hi arreplegava tanta multitud que a l'hora de ballar es feia necessari que la gent s'havia de compondre i atapir a fi de deixar lliure un redol per ballar.

El seu domini d'actuació no es limitava just a Santanyí, sinó que anaven a molts altres pobles. A Felanitx, a les *berbenes*, eren considerats com una de les orquestres principals. A Porreres també hi varen actuar en nombroses ocasions. Però allà a on assoliren una major popularitat fou a Muro. Quan les mureres els veien arribar ja els rebien amb entusiasme i els se menjaven de cas. Eren molt apreciats per la joventut. Entre Muro i sa Pobla, pels darrers dies i sant Antoni, cada any hi tenien tots els dissabtes i diumenges compromesos. Moltes de vegades estaven vuit dies per allà sense tornar a ca seva.

Les seves cançons eren les que aleshores estaven de moda. Mitjançant una subscripció rebien les partitures de les darreres novetats que sortien i així estaven al corrent amb el que s'usava. «En er mundo», «Si-boney» eren algunes de les seves interpretacions més usuals.

Aleshores no hi havia micros i per fer-se sentir les veus quan cantaven se servien d'uns embuts pintats que els feia un llanterner.

Era una orquestra de categoria i com a tal disposaven de quatre o cinc mudades bones per vestir-se segons l'ocasió.

Com passà amb tantes altres coses, la Guerra del 36 fou la causa de la seva desaparició.

L'ORQUESTRA PONTAS

La seva fundació fou entre els anys 30 o 31.

Foren els seus fundadors:

Francesc Ferrer (Peller), clarinet i saxofó.

Francesc Vidal (Capeller), trombó de vares.

Joan Bennàssar (Orell), trompeta i director.

Cosme Adrover (Rigo), saxofó.

Sebastiana Mir, piano.

Alguns dels membres deixaven el seu lloc que llavors ocupaven altres, per això també formaren part de l'«Orquestra Pontàs»:

Rafel Verger (Orell), piano.

Joan Antich (Fred), bateria.

Joan Perelló (Martina), violí.

El seus lloc d'actuació eren a Santanyí, a les *berbenes* de sant Jaume i els diumenges horabaixa al «Centro Artístico», de Can Barrió.

Interpretaven la música de moda per ballar. «En er mundo», «España Cañí», «Saxofón humano» eren algunes de les peces que sonaven més. També tocaven es pasdobles «Pontàs» del que n'era l'autor el membre del grup Rafel Verger, i que comença així:

*Pontàs, arco de peña,
puente admirador
yo cuanto más te miro
más comprendo tu valor.*

Alguns dels membres de l'Orquestra Pontàs, varen actuar amb altres grups de renom, com és el cas de Cosme Adrover que formava part dels «Trashumantes» i actuà als millors cabarets d'Espanya.

També Francesc Vidal participà en diverses orquestres, com la de Pedro Sánchez, i la «K.D.Tes» (Cadetes). Així mateix va actuar a la sala «Titos» de Ciutat, en l'època en què aquest lloc tenia gran anomènia i prestigi.

ORQUESTRA COSTA AZUL

Si no record malament el 1945 tocàren a una *berbena* a s'Alqueria Blanca.

Es va constituir l'any 1944 i els seus components inicials foren:

Antoni Covas (Talaia), saxofó, tenor i clarinet.
Antoni Covas (Torró), trompeta.
Antoni Rigo (Moreta), saxofó, baix i trompeta.
Joan Ferrer (Sastre), trompeta i contrabaix.
Andreu Piña, contrabaix.
Perico Pomar Forteza, piano i clarinet.
Llorenç Adrover (Forner), bateria.
Més endavant també hi varen formar part:
Andreu Bennàssar (Orell), trompeta.
Joan Bennàssar (Orell), bateria.

El director era Perico Pomar, que al mateix temps feia de representant.

Quasi cada setmana actuaven al Teatre Principal, de Santanyí, així com també a les festes de Santanyí, Campos, Felanitx i Ses Salines i una vegada a S'Alqueria Blanca.

Formaven part del seu repertori, entre altres cançons: «Mirando al mar», «El gitano señorito», «Debes pensar», «España cañí», «La Conga» i el «Vals de las velas» que sempre sonaven la nit de cap-d'any després de tocar les dotze.

El cap d'una llarga temporada es varen desfer i més endavant intentaren un reagrupament i feren una sola actuació amb el nom de «Sa Carete», en referència a la famosa «K.D.Tes», i que un empresari de la contrada no sabia pronunciar bé el seu nom i deia Sa Carete.

També alguns components d'aquesta orquestra varen destacar a altres conjunts:

Antoni Covas, membre de «Los Javaloyas» que actuaren a tota Mallorca i a molts d'indrets d'Espanya i Europa. En una ocasió tengueren l'oportunitat de tocar davant el Sha de Pèrsia. A Roma actuaren al cabaret Ruper-Tarpea i sota la direcció musical de Xavier Cugat varen participar a la pel·lícula «El Soltero», que tenia com a figures principals a Abbe Lane i a Alberto Sordi. A hores d'ara, Antoni Covas segueix dedicant-se a la música i forma part d'una gran orquestra que actua a una de les sales més populars de l'Illa.

Perico Pomar

Per altra banda, Perico Pomar també es va distingir en diverses aspectes a dins el món de la música. A més d'esser membre de la «Costa Azul», va formar part dels grups: «Sixtar», «Sis-som» i «Els Vallde-mossa» quan encara ningú no els coneixia. A l'Hotel Formentor va acompanyar amb el piano a Bonet de San Pedro. Va actuar d'una manera esporàdica amb Lorenzo González i amb Juanito Coll. Durant molts anys va esser l'organista de la Parròquia i en una ocasió va tocar l'orgue exclusivament per a la princesa de Mònaco, (Grace Kelly), que acompanyada per l'esposa del Governador Álvarez Builla varen visitar Santanyi. Com a autor, Perico Pomar és membre de la S.G.A.E. i les seves composicions més conegudes son: «Playa de Palma», enregistrada en disc per «Los Javaloyas», «Debes pensar», enregistrada per «Los 5 del Este», «Fina» (dedicada a la seva noia, ara esposa) i «Cala Figuera», enregistrada pels «Sixtar», i altres, com «El primer beso».

JOAN ANTICH (Fred)

En Joan «Fred», a més de tocar la bateria amb l'orquestra «Pontàs» i també ésser membre de la banda de música, també tocava l'acordió. I és com a acordionista on ha destacat més i assolit una major popularitat.

D'allot va anar a viure amb els seus pares a Sóller i allà va comprar el seu primer acordió. Era un aparell de botons que funcionava a la manera d'una armònica, en un mateix forat bufant fan una nota i xuclant en fan una altra. En Joan tenia una d'armònica i ben aviat, ell tot sol va aprendre a fer sonar l'acordió.

De tornada a Santanyi i quan va ser un poc més gran, amb l'acordió a dins una bossa i amb bicicleta anava per ací i per allà per recrear les bauxes, balls de matances, balls de nocces o qualsevol esdeveniment, per possessions i cases de la vila de ses Salines, Campos, sa Colònia, es Llombards i Santanyi. Amb l'arribada dels discs, la música enregistrada va substituir la música de l'acordió.

En Joan sempre estava a punt per armar bulla, i per això allà a on anava ell hi anava l'acordió. El temps de la guerra ell va haver d'anar a servir al front de Son Servera. Tenia l'instrument davall el llit de l'hostal «La Seda» a on pernoctava. Un dia mentres era fora de l'hostal, una bomba va enderrocar «La Seda». El va tenir sort de ser fora però l'acordió no en tingué tanta i es va fer malbé.

Més endavant va comprar un altre acordió de la casa alemanya Honner que encara té. També en va comprar un de tecles de piano que no ha arribat a dominar i a tenir tanta facilitat com amb el de botons.

Moltes de tonades les aprenia de sentit, amb un parell de vegades de sentir-les ja les interpretava. Entre el seu repertori podrien destacar: «La Garderana», «El vals de las velas», «En er mundo», «Adiós muchachos», «Na Catalina de Plaça»...

Encara ara, qualche vegada, si l'encalenteixen treu l'instrument per fer un parell de toques d'alló més xalest. La veritat és que els anys no passen en va i a més, tot i que no hi ha altres acordionistes, la competència és grossa en el camp de la música i dels instruments.

Joan Antich, Fred.

MIQUEL VICENS DANÓS

Tocava el baix amb «Los Bravos», orquestra que en el seu temps era de les més conegudes de tota Europa i Amèrica del Nord. La fundació data del anys 1966-1967 i alguns dels seus membres procedien dels «Ranuweys». Miquel Vicens era l'únic mallorquí.

El fet que en els seus començaments anassin molt per Alemanya i per Anglaterra els va proporcionar una tècnica i uns coneixaments que foren fonamentals per obtenir un gran èxit.

Arn
santanyi
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Participaren a dues pel·lícules: «Los chicos con las chicas», dirigida per Javier Aguirre, i «Dame un poco de tu amor» de Forqué, a les quals a més d'interpretar les cançons, que tenien el mateix nom de la pel·lícula, també en cantaven moltes més.

La cançó que més triomfà fou «Black is black» a on destacava sobretot la intervenció de Miquel Vicens, amb el baix.

Varen enregistrar 6 L.P. i obtengueren un disc d'or i les seves actuacions es repertiren per tota Europa i pels Estats Units.

LOS PLÉYADES

Aquest grup musical es va formar l'any 1966 amb:

Andreu Bennàssar (Orell), guitarra i saxofó.

Andreu Vidal (des Moli), trompeta i baix.

Guillem Vidal (Sostre), de Ca's Concos, guitarra i veu.

M.^a del Rosari Martín (Maruja), cantant.

Blai Rigo (Cova), bateria.

Val dir que quan començaren a organitzar-se, hi havia Bartomeu Obrador (Moreta) i Andreu Bennàssar Bonet i que per circumstàncies personals ho varen deixar. Així també, després d'actuar durant una temporada, Baltasar Ferrer (Ferrer), veu cantant i Marc Vallbona, de Calonge, orgue electrònic varen ocupar el lloc de Maruja Martín i de Guillem Vidal.

Actuaren a les berbenes de Santanyi, Cala Figuera i a les festes de sa Colònia de Sant Jordi i de Calonge. En les temporades d'estiu anaren a les sales de ball «Whisky-Club» de Cala d'Or, «Montbar» i «Mar i cel» de Cala Figuera, «Ses Bolerres» de Portocolom, a l'Hotel Cala Figuera i a l'Hotel Cala Santanyi i a alguns balls que s'organitzaren a Can Piquer i al Cine Velar.

Entre altres interpretaven: «Cae la nieve», «Debes pensar» (de Perico Pomar), «Lina», «Tot ja és mort», «Melancolia», «El Tico-tico» i «El Beso».

Per sant Miquel de 1967 feren la darrera actuació.

LOS VICTORS

La seva creació data de l'any 1966 i la idea de fer una orquestra va sorgir un dia en què un grup d'amics, a davant sa Cova, escoltaven

la música de discs i mig en sèrio, mig en broma, varen començar a parlar de fer una orquestra.

Els primers components varen ser:

Andreu Ponç Fullana, guitarra solista.

Mateu Ferrer Vidal, orgue.

Cosme Adrover Vicens, bateria.

Joan Burguera Vicens, guitarra i vocalista.

Cosme Mestre Vallbona, baix.

El darrer any, Cosme Adrover va deixar el seu lloc i el va reemplaçar Bartomeu Obrador, Moreta.

Varen actuar a quasi tota Mallorca però sobretot a Santanyi, Cala Figuera, Portocolom i Portocristo. En diverses ocasions foren requerits per actuar a la ràdio.

El caràcter de la seva música era la que llavors estava de moda, que marcaven «Els Beatles» a nivell internacional i «Los Javaloyas» a Mallorca, d'ambdós grups recollien obres per interpretar ells.

Segons els criteris dels seus seguidors, «Los Victors» tenien una quinzena de cançons que podien ser considerades com a vertaders èxits.

* * *

A més dels músics ressenyats, hi ha més músics a Santanyi, com poden ser Cosme Adrover Vidal, des Forn, sens dubte un dels millors pianistes que ha donat Santanyi. I no en parlem d'Andreu Bennàssar Bonet, també un extraordinari pianista i que entre moltes altres actuacions per ventura mereix destacar que durant un grapat d'anys va ser el pianista titular de l'orquestra de «Titos» durant l'època en què aquella sala era una de les de més anomenada de tota Europa. Per altra banda hi va haver el duet format per Joan-Antoni i Maria Antònia, que donaren pas al grup «L'Altina» que es dediquen a la música tradicional de la nostra terra. També hi ha hagut un grapat de gent jove que a hores d'ara va unit amb diferents grups i orquestres. Així mateix és ben segur que queden molts músics que per no saber-ne neves no els hem mencionat. Per la nostra part el que pretenim en aquestes planes és fer memòria de tots aquells que dedicaren o dediquen part de la seva vida a l'encisador món de la música.

Marc Vallbona

Calonge, juny 1992

Amn
Santanyi
ES CÒPIA
DIGITALITZADA

L'exposició en homenatge al pintor S. B. Busser, és un dels esdeveniments més rellevants de les Festes de Sant Jaume. En aquestes fotografies el veim en dos moments de la seva primitiva època d'artista. L'any 1934 pintant a s'Arenal i a la inauguració d'una exposició que va fer a les "Galerías Costa" el 3 de Maig 1947 acompanyat de F. de Borja Moll, Joan Bonet i J. A. Fuster Valiente.

Reencuentro con Santanyí (mi pueblo), su paisaje y sus hombres de letras.

andrés salom

Con razón no envejece el refrán aquel que dice que *si la dicha es buena*, etc. Pues para mí lo fue. La dicha buena, digo, pese a tener la impresión de que, para volver a Santanyí, se me hacía tarde. Pero antes de referirme a ello, quiero, desde estas páginas, presentarme a los santanyiners.

Me dicen Andreu Salom y nací, dicen, en Santanyi un día de agosto de 1924. Soy hijo de Juan, pescador pobre que, como tantos otros acuciados por la necesidad, tuvo que emigrar, a Cuba primero y más tarde a Argelia, para acabar luego siendo jornalero agrícola. Mi abuela fue aquella *Maria Pere Mort*, cacahuetera y turrонера que, como muy bien dice *Miquel Pons* en su *Pregó de Sant Jaume* de 1984 y yo recuerdo perfectamente, tenía su puesto a la puerta de un café de la Plaza. Y dice también *Pons* que todos los años por San Jaime, era ella la encargada de ir de casa en casa haciendo los cumplimientos, o sea, de llevar los presentes de los mozos a sus enamoradas: una pequeña porción de turrón duro y un puñado de cacahuets o avellanas, envuelto todo en un pañuelo a cuadros; a *daus*, dice.

Era inevitable. A mi abuela María, entregada, aunque sólo fuera una vez al año, a tan galantes menesteres, tenía que salirle obligatoriamente un nieto *lletraferit* en versión poeta, como así fue; aunque le resultó tan tonto que ni siquiera supo sacar partido de aquel mal nombre como anillo al dedo para hacerse un seudónimo originalísimo: *Andreu Pere Mort* ¡Qué maravilla!

No sabía yo lo de los «cumplimientos» de mi abuela. Pero ahora que lo sé, empiezo a explicarme en que se fundaban los de la otra rama de mi familia —la de mi madre—, *felanitzers de S'Horta*, para ponerle a mi antepasada cierta fama de Celestina, en lo que, sin lugar a dudas, había cierta dosis de malevolencia. Pues los de mi madre, *pagesos acomodados*, de Can Vetla-Sa Punta (con cura y todo en la familia de los primeros), siempre vieron con malos ojos a aquellos pobres de Santanyí que se les habían colado en la familia; a mayor inri por la puerta falsa, dado que mi padre era *missatge* en la finca denominada Son Erisó (Llucmajor) propiedad de mi abuelo materno.

En fin..., ese soy yo, aunque pocos lo saben. Yo mismo casi lo he ignorado hasta hace poco. Y me avergüenzo de haber permanecido tanto tiempo de espaldas, o por lo menos indiferente, al pueblo en que vine al mundo: este Santanyí que estoy empezando a conocer ahora de la mano y sabiduría de Miquel Pons y otros amigos.

Ya antes —en 1967, creo— había intentado un primer acercamiento con una visita a Blai Bonet, que era —y sigue siendo— uno de los escritores de lengua catalana que más admiraba. Pues a pesar de que soy incapaz de expresarme correctamente en ella por escrito, he sido siempre asiduo lector de los escritores de su ámbito: Salvador Espriu, Joan Fuster, Carles Riba, Baltasar Porcel..., y muy especialmente de Bartomeu Roselló-Porcel y Blai Bonet.

Blai, en aquella ocasión, me atendió con gran cordialidad —y creo que también con bastante paciencia— y me dedicó todos sus libros.

Conocí también aquel día a don Bernat Vidal i Tomás, ante cuya exuberante humanidad, más que admirado, me sentí empujado.

Aquello, sin embargo, y pese a habernos propuesto todo lo contrario, no llegó a tener continuidad debido a un serie de circunstancias que lo complicaron.

Me había ido de Santanyí —me llevaron— apenas cumplidos los diecisiete años de mi edad. Llucmajor con su Monte de Randa —durante mucho tiempo ignoré a Ramón Llull—, y El Arenal y sus alrededores con sus playas y pinares, constituyeron el paisaje y el marco afectivo de mi niñez y mi juventud. A Santanyí ya sólo vine un par de veces al año —Navidad y San Jaime— mientras vivió la abuela, y una vez que la hubimos enterrado, ni siquiera eso.

Por añadidura, en los primeros años cincuenta, coincidiendo con el despertar en mí de las inquietudes literarias, emigré a la península —en busca de más amplios horizontes, creía—. Y desde entonces, salvo algunas estadas en los presidios del dictador y un exilio en Francia de más de cinco años, he residido en Murcia, donde me casé y tuve hijos y nietos. Pero sin dejar por ello de visitar Mallorca, por lo menos una vez al año si las circunstancias lo permitían. Incluso cuando los habitantes de este país fuimos dejando de ser seres normales para convertirse en automovilistas, empecé a adquirir la costumbre de acercarme a las Calas de vez en cuando. En el pueblo ya no me quedaba ningún pariente ni sabía de nadie que pudiera enseñarme a conocerlo.

Si acaso Blai Bonet, pero me daba reparo acercarme a él tras tantos años de silencio.

Y así hasta un día de julio del año pasado en qué, estando de vacaciones en El Arenal —se acababa de publicar mi obra *Anecdótico* y algún periódico de Palma se había hecho eco de ello— recibí una llamada de Miquel Pons, quien dijo interesarse por mis cosas.

Encontré en Miquel, aparte del cicerone ideal que necesitaba para aprender a conocer mi tierra, a un gran amigo; uno de esos amigos que desde el primer momento te dan la impresión de haberlo sido de toda la vida.

Fue un inolvidable día de enero de este mismo año sin turistas por las Calas, pero sí mucha luz, casi tanta como en un espléndido día de verano, y un sabrosísimo arroz a la marinera en un restaurante de Cala Figuera. Me emocioné con esa maravilla de la erosión del agua y el viento que llamáis *Es Pontàs* y con algunos acantilados hacia *Es Llombards* que desconocía; hubo un cordial reencuentro con Blai Bonet y un primer inicio de amistad con Antonio Vidal Ferrando, poeta —como pude comprobar al día siguiente leyendo su *Cartas a Lady Hamilton* con que me obsequió— de los de pulso firme y exquisita sensibilidad.

Visitamos también el santuario de Consolació, increíble remanso de paz y espiritualidad, desde donde pude contemplar la práctica totalidad del término, incluidos sus *llogarets*; casi todo inédito para mí hasta entonces. A ello hay que añadir el conocimiento que hice días después de Antònia Vicens, una de cuyas novelas, *39° a l'ombra*, ya había leído por indicación de Pons; lo que, unido a todo lo demás, incentivó mi deseo de pasar de algún modo a formar parte de ese grupo de escritores santanyiners que, dada su asombrosa calidad y puesta al día, ya quisieran para sí muchas ciudades capital de provincia de supuesta solera universitaria. Pero lo que ya no sé es si Santanyí tiene o no conciencia de cuanto les debe. Posiblemente no, como siempre sucede en casi todos sitios. Por lo que a mí toca, ya he empezado a considerarme uno más entre ellos sin encomendarme a nadie; uno más entre los que ya conozco y entre los que todavía no conozco y que espero conocer algún día, si existen. Con ello empiezo a sentirme un poco santanyiner.

Informació Municipal

Pressupost Municipal Any 1992

INGRESSOS

	Pessetes
A) OPERACIONS CORRENTS	
<i>Imposts directes: rústica, urbana, vehicles</i>	287.400.000
<i>Imposts indirectes: impostos s/ construccions</i>	20.000.000
<i>Taxes i altres ingressos: recollida de fems, clavegueram, ocupació del sòl</i>	255.189.000
<i>Transferències corrents: Fons Nacional de Cooperació Municipal</i>	100.420.000
<i>Ingressos patrimonials: interessos, platges, compensacions econòmiques</i>	25.702.000
B) OPERACIONS DE CAPITAL	
<i>Transferències de capital: de l'empresa privada i «Cabildos»</i>	19.240.000
<i>Passius financers: préstec del Pla d'infraestructures turístiques</i>	158.002.000
TOTAL	865.953.000

DESPESES

	Pessetes
A) OPERACIONS CORRENTS	
<i>Despeses de personal: funcionaris, laborals, MUNPAL, Seguretat Social i despeses de representació</i>	216.500.000
<i>Despeses de béns corrents i serveis: recollida de fems, enllumenat públic, festes, vies urbanes, camins, clavegueram</i>	371.803.000
<i>Despeses de finançament: interessos d'operacions de crèdit</i>	23.011.000
<i>Transferències corrents: subvencions, beneficència, acció social</i>	39.325.000
B) OPERACIONS DE CAPITAL	
<i>Inversions reals: sanejament de Cala d'Or i Santanyí, compra d'immobles, equipaments residència, Pla d'infraestructures turístiques</i>	171.212.000
<i>Actius financers: Pla millorament de façanes</i>	3.000.000
<i>Passius financers: amortització d'operacions de crèdit</i>	41.102.000
TOTAL	865.953.000

DEMOGRAFIA ANY 1991

Naixaments:	75 (37 nins i 38 nines)
Defuncions:	73 (44 homes, 29 dones)
Matrimonis civils:	14
Matrimonis canònics:	27

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

PADRÓ D'HABITANTS (1.1.92)

Santanyí	2.477	La Costa	49
Cala Figuera	388	Cala Santanyí	142
Cala d'Or	1.820	Calonge	516
S'Alqueria Blanca	873	Portopetro	184
Es Llombards	436	Cala Llombards	131
Es Cap des Moro	26		

Total del Municipi. 7.088

PERSONAL

Han pres possessió dels seus càrrecs:

Jaume González Quevedo. Sargent de la policia local.
Rita Picó Mas. Administrativa.
Beatriu Zamorano Galmés. Oficial d'arxiu.
Miquel Àngel Gornals Vicens. Conserge-notificador.
Francesc Losa Vidal. Conserge-notificador.
Bartomeu Vidal Rigo. Conserge-notificador.
Llorenç Burguera Amengual. Conserge-notificador.
Gabriel Soler Vaquer. Caminer.
Josep Amengual Rigo. Caminer.
Guillem Adrover Rigo. Caminer.
Isabel Vivancos Paredes. Netejadora.

SANITAT I SERVEIS SOCIALS

El dia de sant Jaume de l'any passat es va fer la presentació de l'ambulància dotada amb U.V.I., que «Sa Nostra» donava a l'Ajuntament per esser utilitzada per la Creu Roja.

El dia 1 d'octubre de 1991 va començar el funcionament del «Punto de Atención Continuada» (P.A.C.) ubicat a la Casa del Mar. Això suposa un servei de metge i infermera de forma continuada.

Pel mes de desembre de 1991 fou inaugurada la primera farmàcia de s'Alqueria Blanca de la que és titular M.ª Magdalena Vidal Mas.

Els serveis sanitaris de la Seguretat Social han estat augmentats amb un altre metge. Des del mes de setembre de 1991, a més de la reincorporació del metge Jeroni Obrador, va prendre possessori de la nova plaça creada, Lluís López que té visita a s'Alqueria Blanca i a Calonge per atendre els beneficiaris d'ambdues localitats.

El dia de sant Miquel de 1991, el President del Govern, Gabriel Cañellas, acompanyat de nombroses autoritats, va inaugurar el nou Centre Sanitari i la Llar dels Padrins de Calonge.

Un total de 31 famílies de tot el Municipi es beneficien del servei d'ajuda domiciliària. Aquest servei té un pressupost superior als 8 milions de pessetes que es reparteixen entre el «Ministerio de Asuntos Sociales», el Consell Insular de Mallorca i l'Ajuntament.

S'ha establert el servei de «Telealarma» amb aparells cedits per la Creu Roja.

EDUCACIÓ

S'han començat les diligències vers el Ministeri d'Educació per a la construcció de tres aules noves per a l'escola de Cala d'Or i al mateix temps se'n farien dues més per a guarderia.

Ha estat assignat un altre mestre per a l'escola des Llombards que començarà a donar classe el pròxim curs.

Estan avançades les obres de la nova aula de l'escola de s'Alqueria Blanca.

CULTURA

S'ha publicat l'opuscle *Església Parroquial de Sant Andreu de Santanyí*, que, en català, castellà, alemany i anglès, explica diversos aspectes del temple.

Homes... Terra... Cel... i Mar és el títol del llibre de fotografies antigues relacionades amb Portopetro, recollides per Josep Grimalt, on va esser presentat amb motiu de les festes populars.

La darrera obra de teatre escrita per Catalina Rigo i Estelrich Qui no la fa de jove, la fa de vell va esser estrenada pel grup «Pou del

Rei» de s'Alqueria Blanca, per les festes de sant Roc de l'any passat. Així mateix, en el marc de les mateixes festes es va presentar l'edició de la primera comèdia que va escriure Catalina Rigo i Estelrich, *Bon viure i no treballar no pot durar*.

Amb motiu del Vè. Centenari, s'està enregistrant una col·lecció de discs amb orgues històrics de tot l'Estat espanyol. L'orgue de Santanyí ha estat un dels escollits, amb interpretacions d'obres de Juan Bautista Cabanilles a càrrec l'organista uruguaià Cristina García Benegas.

A Calonge dedicaren un carrer a Mossèn Antoni Maria Alcover.

Blai Bonet guardonat amb el premi «Ciutat de Barcelona» de poesia.

A Cala d'Or, a l'estiu de 1991, es va celebrar el III Curs Internacional de Música.

Presentació del llibre de poemes *Quadern de magranes* de Jacint Sala i Godoy, premi «Bernat Vidal i Tomàs», 1991.

Miquel Llinàs és el guanyador del XIV Certamen de Pintura «Vila de Santanyí».

Marià Lleixà i Tal, ha estat el guanyador de la VII^a edició del premi «Bernat Vidal i Tomàs» de poesia, amb l'obra *Si véns abans de l'alba*.

Per a la Setmana Santa es va fundar una nova confraria de penitents presidida per la Mare-de-Déu de l'Esperança, obra de l'escultor de Santanyí, Miquel Ferrer i Montserrat.

ZONES TURÍSTIQUES

S'està duent a terme la realització de la darrera fase de l'aixamplament del port esportiu de Cala Llonga.

El passat dia 29 d'abril, el President Cañellas va inaugurar la nova depuradora de Cala d'Or, capaç de donar un servei per a una població de 35.000 persones. El pressupost de l'obra és de 582 milions de pesetes.

Dins el Pla d'Inversions per a l'embelliment de les zones turístiques, s'han fetes les obres de la semipeatonització dels carrers Fernando Tarragó, Boulevard d'Or, Ariel, s'Espardell, sa Punta Grossa i s'Espalmador.

A Cala Santanyí s'ha fet un aparcament i s'ha arreglat el final de la platja i la Costa d'en Nofre.

S'han netejat i adecentat les zones verdes de Platja d'Or, sa Punta de sa Galera i des Caló de ses Egos.

CARRERS I JARDINS

S'ha dotat de plantacions d'arbres i plantes les zones verdes del cementeri municipal i del carrer de Consolació, de Santanyí.

Han estat adobats amb nou aglomerat asfàltic quasi la meitat dels carrers de Cala d'Or, en Es Llombards el que va de l'escola al camp de futbol i a Calonge la Costa de Can Paulo i el carrer de sa Taverna.

PARC MÒBIL

Per a l'ús de la brigada de caminers ha estat adquirida una camioneta «Ford Tránsit» model 190.

Per a una millor comunicació dels vehicles municipals, entre ells i amb la central de la Sala, es va adquirir una nova estació de ràdio fixada, així com també les mòvils corresponents als vehicles.

GASOLINERA

A s'Alqueria Blanca, el dia 6 d'abril, es va inaugurar una nova estació benzinera.

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

